

Leon Naphta: Prawo a zderzenia kultur – procesy polityczne XX wieku w horyzoncie myśli Feliksa Konecznego

Podjęte „z palącą troską” rozpoznanie stanu duchowego nowoczesnej Europy pozostaje nieprzemijająco istotnym wątkiem refleksji Feliksa Konecznego. Przedstawiona przez niego teoria cywilizacji umożliwia spojrzenie na różnorodne kultury prawne pod kątem ich oceny poprzez kryteria odnoszące się zwłaszcza do dziedziny etyki. W swoim wystąpieniu, odnosząc się do odkryć Konecznego, zanalizuję dwie kultury prawne – nazistowską, reprezentowaną przez NSDAP oraz demokratyczną, reprezentowaną przez państwa tzw. Koalicji Antyhitlerowskiej. W referacie omówię więc odpowiednio „nazistowską” teorię prawa i m. in. teorię Gustawa Radbrucha, zwłaszcza w kontekście konfliktów między tymi dwoma formacjami. Postaram się wykazać, że definiując w tym przypadku kulturę prawną należy sięgnąć poza stosowane typowo klasyfikacje odnoszące się do procesów związanych z tworzeniem i wykładnią prawa, co uczynił Koneczny wiążąc zjawisko prawa z formacjami cywilizacyjnymi. Wskażę i omówię normatywne i teoretycznoprawne podstawy procesów politycznych jako momentów zderzenia kultur czy wręcz formacji prawnych o charakterze paradygmatycznym. W swoim referacie przedstawię, w jaki sposób teoria prawa staje się w nich służebniczką określonego paradygmatu prawno-kulturowego. Związek tych procesów z rzeczywistą procedurą prawną jest znikomy, jako że ich rzeczywistym celem było ustanowienie nowego paradygmatu prawnego, odpowiednio totalitarnego i legalistycznego. Omawiając podstawy orzekania tych trybunałów, postaram się zróżnicować oba postępowania i wykazać, jaki wpływ na uzasadnienia walidacyjne tych postępowań wywarł ich charakter jako konfliktów cywilizacyjnych. Przedstawię rozumowania prawnicze, które pozwoliły na uzasadnienie odpowiedzialności karnej przedstawicieli instytucji władzy państw - jako specyficzne narracje cywilizacyjne. Uzasadnię tym samym, że zderzenie kultur prawnych nie ma charakteru samoistnego, lecz jest specyficznym rodzajem konfliktu cywilizacji w rozumieniu Feliksa Konecznego.

Bibliografia:

1. Koneczny F., *O wielości cywilizacji*; Wydawnictwo Antyk Marcin Dybowski, Kraków 2005;
2. Koneczny F., *Państwo w cywilizacji łacińskiej. Zasady prawa w cywilizacji łacińskiej*; Towarzystwo im. Romana Dmowskiego, Londyn 1981.
3. Bezat P., *Teoria cywilizacji Feliksa Konecznego*. Dom Wydawniczy „Ostoja”, Krzeszowice 2004;
4. Diec J., *Teoria wielości cywilizacji Feliksa Konecznego*. [w:] Diec J., *Cywilizacje bez okien*. Wyd. UJ, Kraków 2002, s. 165-179;
5. Skoczyński J., *Koneczny. Teoria cywilizacji*. IFiS PAN, Warszawa 2003;
6. Cyprian, T., *Prawo norymberskie: bilans i perspektywy*; Wydaw. Eugeniusza Kuthana, Kraków 1948;